

Вирішення проблеми

Якщо є ознаки того, що термін є ідіомою або містить метафоричні або метонімічні значення, то дослівний переклад таких термінів, як правило, не допускається.

Спочатку необхідно визначити точне значення термінологічного словосполучення, використовуючи словники і довідкові джерела, а також звіряючись з контекстом.

Якщо перекладач відмовляється від збереження образності через немотивованість внутрішньої форми, особливості стилю, контексту тощо, то для передачі значення терміна використовується описовий переклад, який у подальшому може бути скорочений до ключового слова. Наприклад: king's bounty – допомога.

Якщо внутрішня форма терміна комунікативно значуща і мотивована для утримувача перекладу, то такий термін може бути перекладений. Перекладене слово з переносним (образним) значенням береться в лапки, а поруч наводиться описовий переклад. Наприклад: channelcaptain – “капітан” збутового каналу або найбільш впливовий учасник торговельно-розподільчої мережі товарів.

Висновки. Оволодіння юридичною термінологією іноземною мовою являє собою складний і багатобічний процес, але деякі найпоширеніші труднощі, що виникають у процесі її вивчення, можна поєднати для узагальнення та подальшого подолання при практичному перекладі. Звичайно ж, вони не вичерпуються описаними вище проблемами. Проте запропоновані засоби їх вирішення можуть допомогти систематизувати знання й уміння студентів, а також надати їм діям з вивчення англійської юридичної термінології творчого та осмисленого характеру. Основні результати проведеного узагальнення набувають практичного значення в процесі узгодження сучасних національної та міжнародної термінологій, а також удосконалення викладання іноземних мов. Крім того, отримані результати можуть стати у пригоді при міжнародному спілкуванні.

Література

1. Гумановська І.М. Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти / І.М. Гумановська ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2000. – 19 с.
2. Кнодель Л.В. Англійська для юристів / Л.В. Кнодель. – К. : ПАЛИВОДА А.В., 2007. – 260 с.
3. Новий англо-російський юридичний словник / С.М. Березовенко та ін. – К., 1993. – 245 с.
4. Рыбин П.В. Типичные проблемы овладения юридической терминологией на английском языке / П.В. Рыбин ; Московская Государственная Юридическая академия. – М., 2009. – 7 с.
5. Encyclopedia Britannica On line 2003.
6. Language and the Law / Ed. John Gibbons. – Longman group Ltd., 1994. – 567 с.

СЕРДЮК С.М., БОНДАРЕНКО О.А.

РОЛЬ ПСИХОЛОГА В ОСВІТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІОЕКОСИСТЕМИ

Як відомо, ХХІ ст. характеризується колосальним технічним прогресом. Людство має безліч дивовижних надбань у мистецтві, літературі, архітектурі, науковій та освітній сферах як результат діяльності багатьох поколінь. Здобутки різних народів і націй можна вважати спільними, неуніфікованими, оскільки ними користується здебільшого все населення земної кулі. Водночас розділеними людством “за фактором справедливості” виявились не тільки успіхи й надбання, а й одна спільна проблема – наближення глобальної екологічної кризи. Різкий дисбаланс в економічному й соціальному розвитку країн світу, війни, локалізовані

природні й техногенні катастрофи – навіть ці загрозливі явища не дають населенню Землі такої єдності, як передчуття екологічного лиха, про яке наразі в особі наукового й взагалі громадського співтовариства говорить уся планета.

З наукової точки зору, глобальна соціоекосистема вміщує у собі п'ять підсистем, що взаємодіють: природну (гідросферу, атмосферу, літосферу й біосферу), людську (етносферу), техносферу, соціосферу (як творення діяльності людини), а також ноосферу (загальний інформаційний простір, який до кінця ще не сформований) [1]. Тому життя людини в сучасному розумінні – це комплексна взаємодія багатьох аспектів: біологічних, психологічних, соціальних, освітніх, економічних, географічних, політичних тощо. Всі підсистеми глобальної соціоекосистеми є об'єктами та суб'єктами безпеки існування системи, відчують на собі взаємовплив, який може бути як позитивним, так і негативним. Вони можуть створювати передумови для успішного функціонування чи руйнування та знищення як самих себе, так і інших підсистем. Згідно з теорією В.І. Вернадського [2], людина у ХХ ст. стала найбільшою геологічною силою на планеті, людська діяльність почала перевищувати масштаби найпотужніших стихійних явищ. На жаль, могутність людства майже не спрямовувалась на створення на Землі ноосфери. Внаслідок цього почалося й прогресує руйнування довкілля, що загрожує стати незворотним і призвести в найближчому майбутньому до такої міри деградації навколишнього середовища, що воно стане непридатним для подальшого існування людства. Як ми бачимо, взаємодія в діаді “людина – природа” (або “людство – довкілля”) є двобічною. Якщо людство завдає шкоди природі і завдавало багато століть поспіль, то це неминуче позначиться на стані здоров'я та життєдіяльності людей, а отже, на житті майбутніх поколінь.

Сучасний рівень об'єктивних знань про стан середовища і прогнози розвитку глобальної соціоекологічної ситуації зумовлюють усвідомлення світовим співтовариством гостроти екологічної проблематики, необхідність глобальної переорієнтації й екологізації суспільно-політичного, економічного, економіко-технологічного та культурного розвитку, здійснення для цього відповідних національних [3] і загальнопланетарних проектів [4]. Але це можливо лише за умов розуміння необхідності всебічної екологізації діяльності на всіх рівнях. Тому насуваючою є потреба вирізнити ту галузь життєдіяльності людини, поступовий вплив на яку має привести до покращення загальної екологічної ситуації у світі.

Одним з таких важелів впливу стала освіта. Людство зможе через певні зміни в системі досягти не тільки стабільного соціоекономічного розвитку, а й гармонізації у відносинах “людина – природа”. Дії, спрямовані на вирішення цієї спільної проблеми, були сформульовані у Концепції сталого розвитку суспільства [5], яка є основним документом міжнародної взаємодії та ратифікована такими організаціями, як ООН (програма ЮНЕП), Міжнародний союз охорони природи (МСОП), Світовий банк, Всесвітній фонд дикої природи, Міжнародна комісія з довкілля та розвитку й ін. [6]. Основною ідеєю Концепції є обов'язкова єдність суспільно-політичної, економічної, економіко-технологічної, культурної та екологічної галузей життєдіяльності для забезпечення сталого розвитку людства.

Мета статті – дослідити основні положення і можливості практичного застосування освіти для сталого розвитку системи “людина – природа”, визначити конкретні цілі діяльності психолога в межах екологізації освіти. Наукова

новизна дослідження полягає у спробі перейти з розгляду людини як частини соціуму, на яку впливає освіта та виховання, до розгляду людини як такої, що має особистісні характеристики та індивідуальну соціокультурну специфіку, а саме: сприйняття соціальних проявів крізь призму особистісних, вікових, етнокультурних особливостей та індивідуальних характеристик. Практична цінність – пошук і можливість подальшого використання для забезпечення освіти з метою сталого розвитку основних характеристик людини, що впливають на її життєдіяльність та особливості поведінки у відносинах “людина – природа”. Саме психолог має змогу не тільки взяти участь в усвідомленні людиною фактичної інформації про стан довкілля, а й довести цінність і роль кожної людини у вирішенні глобальних екологічних проблем.

Сталий розвиток – це планетарна стратегія, яку слід впроваджувати на національних та регіональних рівнях, оскільки кожна нація і кожна держава несуть свою частку відповідальності за спільне майбутнє людства. В Україні поширюється розуміння того, що розбудова освіти для сталого розвитку має сприяти становленню нового світогляду [3], відповідно до якого всі соціально-економічні та соціально-екологічні процеси та явища повинні розглядатися з урахуванням принципів сталості й обережності. Сталий розвиток передбачає ощадливе ставлення до довкілля, коли люди братимуть від природи лише необхідне для їхнього життя, обов’язково зважаючи на те, чи зможе природа відновити цей ресурс [2]. Ідеться про необхідність установавання зобов’язань для сучасного суспільства, що дасть можливість зберегти ресурси (природні, економічні та соціальні) для забезпечення майбутнім поколінням рівня життя, не нижчого за сучасний.

Традиційно процес екологічної освіти пов’язується та обмежується екологічним просвітництвом і часом ототожнюється з останнім. У цьому разі екологічна вихованість людини розглядається як обов’язковий наслідок екологічного просвітництва [7]. Передбачається, що коли людина буде достатньо екологічно ерудованою, то вона “автоматично” стане екологічно вихованою. Проте реальність свідчить, що екологічна освіта виявляється малоефективною, якщо вона базується тільки на розширенні знань з екології [8]. Кардинальні рішення у сфері психолого-педагогічної діяльності з розвитку екологічної свідомості полягають у принциповій зміні характеру ставлення людини до природи, і тому особливого значення набуває пошук механізмів і засобів перетворення мотиваційно-потребової сфери особистості, які відповідають установкам і цілям у її перетворювальній діяльності, у практичній взаємодії з природною сферою [9]. Тому проблема формування стійкої екологічної свідомості як на індивідуальному, так і на національному рівнях потребує створення нової “інвайронментальної освітньої парадигми”, яка повинна спиратися на відповідну сучасну психологічну базу. У зв’язку з цим важливим є положення “Освіта для сталого розвитку”, де наголошується на тому, що завдяки освіті сталий розвиток перетворюється з філософської ідеї на інструмент повсякденного життя, пов’язується з відповідальністю кожного громадянина планети Земля за свої дії. Психологія зі свого боку може сприяти широкому впровадженню та застосуванню Концепції сталого розвитку суспільства [10]. Основною метою є поєднання теоретичних напрацювань з цієї проблематики та їх практичного використання в освіті. Можна виді-

лити основні перспективні можливості залучення практичної психології до впровадження у життя Концепції сталого розвитку суспільства:

1) діагностика та корегування провідних цінностей, які є рушійними силами діяльності людини;

2) діагностика та корегування основних соціально-психологічних установок, якими керується людина в повсякденному житті;

3) дослідження особистісних характеристик людини, які виявляються у відносинах “людина – природа”;

4) зіставлення цінностей, установок із віковими особливостями та визначення сенситивних зон;

5) пошук і подальше використання спільних прийнятних для великої групи людей способів корекції ставлення до власних потреб з огляду на глобальні проблеми людства.

Представлена в рамках освітньої програми різнопланова екологічна інформація розширює кругозір школярів, але не співвідноситься з усвідомленими можливостями впливати на екологічну ситуацію. Спеціальними дослідженнями встановлено, що, хоча загалом і спостерігається поглиблення й розширення сфери екологічних знань учнів із класу в клас, наявна певна залежність: чим глибше учні усвідомлюють глобальний характер екологічних проблем, тим менше вони відчують особисту причетність до них і можливість участі в їх вирішенні. Підтверджується головна суперечність сучасної шкільної екологічної освіти: “масштабність” екологічних знань суперечить індивідуальним і вузьколокальним можливостям школярів у застосуванні цих знань [10]. Це сприяє формуванню в більшості з них установки “сторонніх спостерігачів”. Реалії сьогодення такі, що більшість учнів поодиночку можуть впливати лише на характер і спрямованість своїх власних дій і вчинків, які стосуються поліпшення побуту, споживання, екологізації способу життя і, відповідно, в найкращому випадку, нести відповідальність за них. Вони не спроможні до об’єднання у спільноти й екологічні рухи, вважаючи, що не в змозі протистояти руйнуванню природи та свого середовища існування (за умов усвідомлення можливості апокаліпсису). Але роль роботи шкільного психолога в цьому контексті полягає у формуванні усвідомлення учнями сили своїх спільних зусиль, спрямованих на збереження й поліпшення довкілля, вироблення стійкої екологічної свідомості та сприйняття природоохоронної проблематики з центральної позиції для забезпечення повноцінного гармонійного співіснування.

Для підвищення виховної ефективності екологічної освіти постає перспективним методичне застосування в педагогічному процесі всього комплексу різноманітних чинників і механізмів, що сприяють формуванню гуманного ставлення до природи. Найбільш ефективна методична реалізація цих принципів і методів здійснюється через еколого-психологічний тренінг, спрямований на формування та корекцію екологічної свідомості його учасників (підвищення показників психологічної близькості зі світом природи та подолання антропоцентричного прагматичного ставлення до природних об’єктів; збільшення інтенсивності суб’єктивного ставлення до природи; стимулювання інтересу до пізнання світу природи й прагнення взаємодії з природними об’єктами; зменшення проявів ворожості в людини до природних об’єктів; руйнування світогляду, пов’язаного з протиставленням людини живим істотам, тощо).

Висновки. У цьому разі проблема дослідження психологічних механізмів взаємодії людини зі світом природи залишається однією з центральних у процесі розробки психологічних основ сучасної екологічної освіти. Таким чином, лише поєднання екологічного просвітництва з методами практичної психології (еколого-психологічного тренінгу) в рамках Концепції сталого розвитку суспільства може привести до стійкого позитивного настрою та спрямування свідомої діяльності людини на збереження довкілля, забезпечення сталого розвитку глобальної соціоекосистеми та формування такої її підсистеми, як ноосфера.

Література

1. Малофеев В.И. Социальная экология / В.И. Малофеев. – М. : Дашков и Ко, 2003. – 260 с.
2. Вернадский В.И. Биосфера и ноосфера / В.И. Вернадский. – М. : Наука, 1989. – 258 с.
3. Національний екологічний центр. Проекти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nescu.org.ua/category/biodiv/projects>.
4. Реализация требований Стокгольмской конвенции в России и за рубежом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ncpcoil.com/projects/international>.
5. Сталий розвиток суспільства: роль освіти : путівник / [В. Підліснюк, І. Рудик, В. Кириленко, І. Вишенська, О. Маслоківська ; за ред. В. Підліснюк]. – К. : Ковальчук, 2005. – С. 88.
6. Устойчивое развитие [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
7. Международный проект “Образование для устойчивого развития” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.permecology.ru/eco_meropr/contest17.php.
8. Шевяков О.В. Основы экологической психологии / О.В. Шевяков. – Д. : РВВ ДНУ, 2002. – 52 с.
9. Белл Д. Третья технологическая революция и ее возможные социально-экономические последствия / Д. Белл. – М. : Мир, 1990. – 210 с.
10. Освіта для сталого розвитку. Національна доповідь (скорочено) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nescu.org.ua>.

СИДОРЕНКО-НИКОЛАШИНА Е.Л.

ОРГАНИЗАЦИЯ КОНТРОЛЯ ЗНАНИЙ ПО ВЫСШЕЙ МАТЕМАТИКЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СРЕДСТВ КАРТИРОВАНИЯ УЧЕБНОГО МАТЕРИАЛА

Социально-экономическое развитие молодой независимой Украины на современном этапе приводит к необходимости создания новой конкурентоспособной сельскохозяйственной продукции, которая невозможна без подготовки высококвалифицированных кадров агротехнологических специальностей.

Аграрное образование должно гарантировать не только качественный уровень подготовки сельскохозяйственных кадров, соответствующий требованиям современной мировой экономики и международным стандартам, но и способность агрария адаптироваться к рыночной экономике. Внедрение прогрессивных технологий перерабатывающей промышленности агропромышленного комплекса, качественный скачок увеличения сложности технологического оборудования и количественное накопление его разнообразия изменили требования к знаниям и умениям специалистов.

Математика, по-прежнему, является одним из наиболее трудоемких предметов как для преподавания, так и усвоения. Исследованием вопросов содержания и повышения качества образования, в том числе математического, занимались В.В. Давыдов, Л.Д. Кудрявцев, И.Я. Лернер, В.М. Монахов, М.Н. Скаткин, А.А. Столяр и другие. Изучение теоретических и практических аспектов проблемы повышения качества математического образования опирается на работы известных психологов, дидактов Ю.К. Бабанского, П.Я. Гальперина, А.Н. Леонтьева.